

Johanneksen evankeliumin selitys 53
Joh. 19:23-37

Jeesuksen kuolema

Edellisellä kerralla tässä Johanneksen evankeliumin selityksessä käsitteimme sitä, kuinka Jeesus ristiinnaulittiin. Selityksemme jatkuu luvun 19 jakeesta 23.

Sotilaat jakavat keskenään Jeesuksen vaatteet

Ristiinnaulittuaan Jeesuksen sotilaat ottivat hänen vaatteensa ja jakoivat ne neljään osaan, kullekin sotilaalle osansa. He ottivat myös paidan, mutta kun se oli saumaton, ylhäältä alas samaa kudosta, he sanoivat toisilleen: "Ei revitä sitä. Heitetään arpaa, kuka sen saa." Näin kävi toteen tämä kirjoituksen sana: "He jakavat keskenään vaatteeni ja heittävät puvustani arpaa. Juuri näin sotilaat tekivät (Joh. 19:23-24).

Roomalaisille oli normaali käytäntö, että ristiinnaulittuja vartioivat sotilaat saivat palkkiokseen heidän vaatteensa. Ristiinnaulitut nimittäin naulattiin ristille alastomina, mikä lisäsi häväistystä.

Normaalia oli myöskin se, että vartioita oli neljä. Kyseessä oli roomalainen *quaternion*, neljän sotilaan ryhmä.

Tuohon aikaan kangas oli paljon arvokkaampaa kuin nykyisin. Siksi oli taloudellisesti merkityksellistä, että saumatonta tunikaa ei revitty, vaan siitä heitettiin arpaa. Mutta samalla sotilaat täyttivät Psalmien kirjan ennustuksen siitä, että Herran kärsivän palvelijan vaatteet jaetaan ja niistä tulee arvannon kohde.

Minun voimani on kuivettunut kuin saviastian siru, ja kieleni tarttuu suuni lakeen, ja sinä lasket minut alas kuoleman tomuun. Sillä koirat minua piirittävät, pahain parvi saartaa minut, minun käteni ja jalkani, niinkuin jalopeurat. Minä voin lukea kaikki luuni; he katselevat minua ilkkuen; he jakavat keskenänsä minun vaatteeni ja heittävät minun puvustani arpaa. Mutta sinä, Herra, älä ole kaukana, sinä, minun väkevyyteni, riennä avukseni (Ps. 22:16-20)

Tuo psalmi, joka luetaan pitkäperjantain jumalanpalveluksessa, kuvaa karmaisevan sattuvalla tavalla ristiinnaulitun Messiaan tuntemuksia ristillä. Siinä puhuu aivan selvästi kärsivä Jeesus. Hän näkee tuskansa keskeltä sen, mitä hänen piinaajansa tekevät hänen ristinsä edessä.

Poika, katso äitisi

Mutta niin hän näki myös hänelle rakkaat ihmiset:

Jeesuksen ristin luona seisoivat hänen äitinsä ja tämän sisar sekä Maria, Klopaksen vaimo, ja Magdalan Maria. Kun Jeesus näki, että hänen äitinsä ja rakkain opetuslapsensa seisoivat siinä, hän sanoi äidilleen: "Nainen, tämä on poikasi!" Sitten hän sanoi opetuslapselle: "Tämä on äitisi!" Siitä hetkestä lähtien opetuslapsi piti huolta Jeesuksen äidistä (Joh. 19:25-27).

Tämäkin kohta on osoituksena Jeesuksen hyvyydestä. Viimeisinä hetkinään hän ajatteli omiensa parasta. Hän tiesi, että hänen äidilleen hänen menettämisensä näin karmaisevalla tavalla oli äärimmäinen koettelemus. Hän tahtoi tukea äitiään antamalla rakkaimman opetuslapsensa, Johanneksen, hänelle ottopojaksi, sekä äitinsä Johanneksen sijaisäidiksi. Ja se toteutui. Johannes piti huolta Mariasta.

Tässä kohdassahan ei selvästi sanota, että Jeesuksen ”rakkain opetuslapsi” tarkoittaa juuri Johannesta. Muualta tästä evankeliumista käy kuitenkin ilmi, että rakkain opetuslapsi on se, joka on kirjoittanut tämän tekstin. Ehkä on kuitenkin niin, että evankeliumi on jonkun apostoli Johanneksen seuraajan kirjoittama, ja hän on käyttänyt hyväkseen Johannekselta periytyviä silminnäkijätietoja.

Mielenkiintoista on, että Johanneksen evankeliumissa Jeesuksen äitiä ei koskaan kutsuta etunimellä Maria. Tämä on luonetvaa tulkita niin, että Johannekselle Maria oli tosiaan kuin äiti. Eikä poika tavallisesti kutsu äitiä etunimellä.

Jeesuksen jano

Jeesus tiesi, että kaikki oli nyt saatettu päätökseen. Jotta kirjoitus kävisi kaikessa toteen, hän sanoi: "Minun on jano." (Joh. 19:28)

Nyt oli saatettu päätökseen se, että Jeesuksen piti kärsiä ihmisten syntien rangaistus. Kaikessa tuskassa ja heikkoudessa Jeesuksella oli Johanneksen evankeliumin mukaan tilanne kontrollissaan. Hän toteutti kaikessa sen, mitä hänestä oli Raamatussa kirjoitettu.

Tuo saattaa viitata Psalmiin 69:

Häväistys on särkenyt minun sydämeni, minä olen käynyt heikoksi; minä odotin sääliä, mutta en saanut, ja lohduttajia, mutta en löytänyt. Koiruohoa he antoivat minun syödäkseni ja juottivat minulle janooni hapanviiniä (Ps. 69:21)

Jano taas viittaa kärsimyspsalmiin 22:

Minun voimani on kuivettunut kuin saviastian siru, ja kieleni tarttuu suuni lakeen, ja sinä lasket minut alas kuoleman tomuun. (Ps. 22:16)

Tässä on vahva kontrasti siihen, että aiemmin Johanneksen evankeliumissa Jeesus on sanonut, että hän antaa ihmiselle elävää vettä. Se vesi on Pyhä Henki.

Juhlan suurena päätöspäivänä Jeesus nousi puhumaan ja huusi kovalla äänellä: "Jos jonkun on jano, tulkoon minun luokseni ja juokoon! Joka uskoo minuun, 'hänen sisimmästään kumpuavat elävän veden virrat', niin kuin kirjoituksissa sanotaan." Tällä Jeesus tarkoitti Henkeä, jonka häneen uskovat tulisivat saamaan (Joh. 7:37-39).

Nyt hän itse joutui kärsimään kuolettavaa janoa, vailla hitustakaan elävästä vedestä. Se tarkoittaa sitä, että Jumala ja hänen Pyhä Henkensä oli jättänyt Jeesuksen. Näinhän hän itse kuollessaan huusi Matteuksen evankeliumin mukaan:

Yhdeksännen tunnin vaiheilla Jeesus huusi kovalla äänellä: "Eeli, Eeli, lama sabaktani?" Se merkitsee: Jumalani, Jumalani, miksi hylkäsit minut? (Matt. 27:46)

Tässä Jeesus puhui kärsimyspsalmin 22 sanoin. Sehän alkaa näin:

Jumalani, Jumalani, miksi minut hylkäsit? Miksi olet kaukana, et auta minua, et kuule valitukseni sanoja? Jumalani, minä huudan päivällä, mutta sinä et vastaa, ja yöllä, enkä voi vaieta (Ps. 22:2-3).

Johanneksen evankeliumi ei kuitenkaan tästä Jeesuksen huudosta kerro, mutta asiallisesti se on yhteneväinen Matteuksen kertomuksen kanssa.

Se on täytetty

Siellä oli astia täynnä hapanviiniä. Sotilaat kastoivat siihen sienen ja nostivat sen iisoppiruo'on päässä Jeesuksen huulille. Jeesus joi viinin ja sanoi: "Se on täytetty." Hän kallisti päänsä ja antoi henkensä (Joh. 19:29-30).

Jeesuksen kuoleman hetken kuvaukseen liittyy monta Johanneksen evankeliumin aiempaa teemaa: Hän on nyt ensinnäkin täyttänyt Isänsä tahdon, ja hänen antamansa tehtävän eli juonut sen katkeran "maljan" jota juomaan hänet on maailmaan lähetetty. Tästähän puhuttiin luvussa 18.

Simon Pietarilla oli miekka. Hän veti sen esiin ja sivalsi ylipapin palvelijalta oikean korvan irti; palvelija oli nimeltään Malkos. Mutta Jeesus sanoi Pietarille: "Pane miekkasi tuppeen! Kun Isä on tämän maljan minulle antanut, enkö minä joisi sitä?" (Joh. 18:10-11).

Tämän Jeesus teki vapaaehtoisesti. Hän "antoi henkensä", kuten jo aiemmin oli sanonut:

"Isä rakastaa minua, koska minä annan henkeni - saadakseni sen jälleen takaisin. Kukaan ei sitä minulta riistä, itse minä sen annan pois. Minulla on valta antaa se ja valta ottaa se takaisin. Niin on Isäni käskennyt minun tehdä." (Joh. 10:17-18)

Nyt kun hänet oli ”korotettu maasta” ja hän oli kuollut, hän alkaisi vetää kaikkia ihmisiä luokseen, tulemaan osallisiksi syntien sovitukselta ja ikuisesta elämästä Jumalan yhteydessä. Tästä hän oli puhunut edellä luvussa 12:

Ja kun minut korotetaan maasta, minä vedän kaikki luokseni." Näillä sanoilla Jeesus ilmaisi, millainen tulisi olemaan hänen kuolemansa (Joh. 12:32-33).

Eli tämän täytetyn työn takia meillä ihmisillä on pääsy päästä vapaiksi synneistämme ja siitä syyllisyydestä, jonka ne meidän päällemme ovat vetäneet. Näin Jumala antaa Jeesuksen ja hänen ristien työnsä kautta ikuisen elämän taivaassa ja pääsyn kadotuksesta. Näin toteutui se, mistä Jeesus oli puhunut Nikodemokselle Jerusalemin yön pimeydessä muutamaa vuotta aiemmin.

Jumala on rakastanut maailmaa niin paljon, että antoi ainoan Poikansa, jottei yksikään, joka häneen uskoo, joutuisi kadotukseen, vaan saisi iankaikkisen elämän. "Ei Jumala lähettänyt Poikaansa maailmaan sitä tuomitsemaan, vaan pelastamaan sen (Joh. 3:16-17).

Jeesuksen kuoleman varmistaminen

Silloin oli valmistuspäivä, ja alkava sapatiti oli erityisen suuri juhla. Jotta ruumiit eivät jäisi sapatiksi ristiin, juutalaiset pyysivät Pilatukselta, että ristiinnaulituilta lyötäisiin sääriluut poikki ja heidät otettaisiin alas (Joh. 19:31).

Roomalaisten tapana oli jättää ristiinnaulitut kitumaan ristille useiksi päiviksi, kunnes kuolivat, ja senkin jälkeen heidän ruumiinsa jäivät risteille roikkumaan, varoitukseksi muille. Juudeassa sellainen ei kuitenkaan käynyt, sillä asiasta puhuttiin Mooseksen laissa:

"Jos joku rikoksesta kuolemaan tuomittu surmataan ja hänen ruumiinsa ripustetaan paaluun, ruumista ei saa jättää siihen yöksi, vaan se on haudattava vielä samana päivänä, sillä puuhun ripustettu on Jumalan kiroama. Älkää saastuttako maata, jonka Herra, teidän Jumalanne, antaa teille omaksi (5. Moos 21:22-23).

Historioitsija Josefuksen mukaan tuohon aikaan tätä käskyä tulkittiin siten, että se koski myös ristiin kuolemaan tuomittuja, mutta vielä eläviä ihmisiä. On siis ymmärrettävää, että ylipapit pyysivät Pilatusta nopeututtamaan kuolemista ja otattamaan ruumiit alas, varsinkin kun oli tulossa suuri juhlapäivä.

Sääriluiden katkaiseminen oli normaali keino jouduttaa ristille naulitun kuolemaa. Kun niin tehtiin, ristillä kituva ei enää kyennyt kannattelemaan ruumiinsa painoa, vaan se jäi roikkumaan kokonaan käsien varaan. Silloin ihminen ei enää jaksa hengittää, vaan tukehtuu nopeasti kuoliaaksi.

Niinpä sotilaat katkaisivat sääriluut niiltä miehiltä, jotka oli ristiinnaulittu Jeesuksen kanssa, ensin toiselta ja sitten toiselta. Jeesuksen luo tultuaan he huomasivat hänen jo kuolleen eivätkä siksi katkaisseet hänen sääriluitaan. Yksi sotilaista kuitenkin työnsi keihään hänen kylkeensä, ja haavasta vuoti heti verta ja vettä. Se, joka tämän näki, on todistanut siitä, jotta tekin uskoisitte. Hänen todistuksensa on luotettava, ja hän tietää puhuvansa totta. Näin tapahtui, jotta toteutuisi kirjoituksen sana: "Häneltä ei saa rikkoo ainoatakaan luuta." Toisessa kirjoituksessa taas sanotaan: "He katsovat häneen, jonka ovat lävistäneet." (Joh. 19:32-37).

Jeesukselta ei siis rikottu sääriluita, koska hän oli jo kuollut. Tämä on Johanneksen evankeliumin mukaan viittaus Vanhaan testamenttiin, jonka mukaan pääsiäisenä uhrattavan lammas oli teurastettava ja syötävä siten, että sen luita ei saanut rikkoo.

Kuolema kuitenkin varmistettiin syvällä roomalaisen keihään pistolla. Se lävisti Jeesuksen keuhkot ja sydämen. Siksi siitä vuosi "vettä" eli kudosnestettä, jota sydänpussiin kertyy tuollaisessa kidutuksessa.

Johanneksen evankeliumin kirjoittajalle Jeesuksen kyljestä vuotaneella "vedellä ja verellä" on symbolinen merkitys. Ne tarkoittavat Pyhän Hengen elävää vettä, tai sitten kasteen vettä. Ja lisäksi tuietenkin Jeesuksen veren tuomaa syntien sovitusta.

"He katsovat häneen, jonka ovat lävistäneet" on viittaus Sakarjan kirjaan.

Ja he kohottavat katseensa minuun, kohottavat katseensa häneen, jonka ovat lävistäneet. He surevat häntä, niin kuin surraan ainoaa poikaa, ja valittavat häntä katkerasti, niin kuin esikoista valitetaan (Sak. 12:10).